

With funding from

 Austrian
Development
Cooperation

Gender Budget Watchdog Network
for a gender equal region

 Sida
SWEDISH INTERNATIONAL
DEVELOPMENT COOPERATION AGENCY

RODNA ANALIZA ZAKONA O SOCIJALNOJ KARTI

PARTNERI
SRBIJA

RODNA ANALIZA ZAKONA O SOCIJALNOJ KARTI

Februar 2022

Autori:

Ana Dešić

Kristina Kalajdžić

Nastasija Stojanović

Recenzent:

Danilo Ćurčić

Izdavač:

Partneri Srbija

Dizajn:

Kliker Dizajn

Ovaj dokument pripremljen je uz finansijsku podršku Austrian Development Agency i Swedish International Development Agency (Sida). Za sadržinu ovog materijala isključivo su odgovorni Partneri za demokratske promene Srbija i ta sadržina nipošto ne izražava zvanične stavove donatora.

Svi pojmovi koji su u tekstu upotrebljeni u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

SADRŽAJ

1. Uvod	5
2. Rodna perspektiva u procesu izrade Zakona o socijalnoj karti	6
Kratak opis Zakona o socijalnoj karti	6
Proces izrade i usvajanja Zakona o socijalnoj karti	8
Usvajanje Zakona od strane Narodne skupštine	15
3. SADRŽAJ ODREDBI ZAKONA I UTICAJ NA RODNU RAVNOPRAVNOST	16
4. Zaključci i preporuke	18
Zaključci.....	18
Preporuke	20

1. Uvod

Izrađena analiza ima za cilj ispitivanje kvaliteta zakonodavnog procesa, odnosno uključivanja rodne perspektive novog Zakona o socijalnoj karti (Zakon), koji je usvojen 11. februara 2021. Cilj analize je da se utvrdi da li je (predlog) Zakona rodno odgovoran/osetljiv, kao i da se retroaktivno analizira proces donošenja Zakona kako bi se utvrdilo da li su primenjene procedure i alati za uvođenje rodne perspektive, koliko je proces bio participativan i u kojoj meri su organizacije civilnog društva doprinele formulisanju predloga Zakona, kao i na koji način je moguće pratiti uticaj zakona na raspodelu budžetskih sredstava i efekte primene zakona na položaj žena i rodnu ravnopravnost. Ovaj Zakon izabran je jer se njime uređuje delatnost države od javnog interesa, kao i zbog toga što se broj korisnika socijalne pomoći iz godine u godinu nažalost povećava, a prema poslednjem izveštaju iz 2020. godine broj korisnika socijalne zaštite iznosio je 727.087 korisnika^[1], od čega su 52,73% žene. Imajući u vidu ukupan broj stanovnika Republike Srbije^[2], broj korisnika socijalne pomoći iznosi čak 10,54% stanovništva. Prema izveštajima Republičkog zavoda za statistiku polna struktura korisnika sistema socijalne zaštite je na prvi pogled ujednačena, međutim treba imati u vidu da u grupu korisnika sistema socijalne pomoći spadaju žene žrtve nasilja, materijalno ugrožene žene, žene iz porodica sa poremećenim porodičnim odnosima, žene žrtve trgovine ljudima itd. Ukupan broj korisnika novčane socijalne pomoći u RS u 2021. godini je 204.893, od čega su 52% žene (106.257), a opredeljena sredstva za novčana davanja iznose 1.037.270.716,26 dinara.^[3] Upravo zbog pola i rodnih stereotipa, smatrali smo da je važno izvršiti analizu Zakona sa rodnog aspekta, jer je to od suštinskog značaja za razvoj i sprovođenje ovog Zakona ali i drugih mera i politika koje se odnose na položaj žena unutar kategorije socijalno ugroženog stanovništva.

Za rodnu analizu Zakona o socijalnoj karti, kao polazna osnova, korišćen je Instrument za ocenu rodno-senzitivnog zakonodavstva, razvijen od strane OSCE.^[4] Ovaj instrument namenjen je prevashodno članovima parlamenta kako bi unapredili rodnu dimenziju propisa.

[1] Republički zavod za socijalnu zaštitu, Izveštaj iz Sistema za 2019 godinu, dostupno na <http://www.zavodsz.gov.rs/media/2001/punoletni-u-sistemu-sz-2019.pdf>

[2] [Procenjen broj stanovnika u Republici Srbiji, 2020. | Republički zavod za statistiku Srbije](#)

[3] Podaci dobijeni od Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, a na osnovu Zahteva za pristup informacijama od javnog značaja

[4] [ZAKONI ZA ŽENE I ZA MUŠKARCE: PRAKTIČNI VODIČ ZA RODNO-SENZITIVNO ZAKONODAVSTVO | OSCE](#)

Prilikom izrade rodne analize, u obzir su uzeti i kriterijumi sadržani u Zakonu o planskom sistemu^[5] i u Uredbi o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinačnih dokumenata javnih politika^[6].

Zakon je analiziran od trenutka objavljivanja Nacrta zakona do njegovog usvajanja u Narodnoj skupštini. Analiziran je proces usvajanja Zakona i poštovanje procedure za usvajanje zakona, uključujući i mere/propise države koji se odnose na procenu efekta zakona na rodnu ravnopravnost. Zatim isptivan je kvalitet procesa donošenja zakona, sa posebnim osvrtom na participativnost celokupnog procesa, uključenost organizacija koje se bave zaštitom prava žena i eksperata u oblasti rodne ravnopravnosti. I na kraju, analizirano je samo usvajanje zakona u Narodnoj skupštini i rad Odbora za ljudska i manjinska prava i rodnu ravnopravnost, kao i rad Odbora za rad, socijalna pitanja, društvenu uključenost. Istraživački materijal prikupljan je uvidom u dostupne međunarodne i nacionalne propise, pretragom sajtova relevantnih institucija, i sprovođenjem intervjua sa učesnicima javne rasprave.

Na kraju analize se nalaze i preporuke usmerene na unapređenje procesa donošenja zakona u cilju identifikovanja i prevazilaženja rodnih nejednakosti, ali i ostvarenja većeg obima prava ostalih socijalno ugroženih kategorija lica.

Kako stručna literatura u Srbiji na ovu temu nedostaje, nadamo se da će izrađena analiza kao i razvijena metodologija pomoći organima javne vlasti, ali i profesionalcima koji se bave ovom oblašću, a sve u cilju unapređenja stanja u oblasti rodne ravnopravnosti.

2. Rodna perspektiva u procesu izrade Zakona o socijalnoj karti

---

Kratak opis Zakona o socijalnoj karti

Usvajanje Zakona o socijalnoj karti (u daljem tekstu Zakon) bio je jedan od prioriteta Vlade Srbije i Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja (u daljem tekstu Ministarstvo). Potreba za usvajanjem Zakona bila je predviđena Planom rada Vlade još 2016. godine. Neophodnost za usvajanje ovog Zakona istaknuta je u ekspozeu o Programu Vlade, koji je predstavljen u Narodnoj skupštini u junu 2017. godine.^[7] Kao

---

[5] Član 41, [Zakon o planskom sistemu Republike Srbije \(paragraf.rs\)](#)

[6] [Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinačnih dokumenata javnih politika: 8/2019-79 \(pravno-informacioni-sistem.rs\)](#)

[7] Dostupno na [ekspoze-mandarke-ane-brnabic280617_cyr.pdf \(srbija.gov.rs\)](#)

osnov za izradu jedinstvenog registra socijalne karte definisan je Zaključak o usvajanju Akcionog plana za sprovođenje programa Vlade, koji je Vlada donela na sednici održanoj u novembru 2017. godine^[8]. Ovim Zaključkom je definisano da je sistem uvođenja socijalne karte jedan od prioriteta rada Ministarstva. Potreba za usvajanjem Zakona još jednom je istaknuta u ekspozeu o Programu Vlade, koji je predstavljen u Narodnoj skupštini u oktobru 2020. godine u delovima koji govore o efikasnosti javne uprave i socijalnih politika. U tadašnjem ekspozeu je naglašeno da je do tog trenutka završena prva faza razvoja registra socijalne karte koja podrazumeva povezivanje podsistema podataka na nivou resornog ministarstva i da je izrađen Predlog zakona o socijalnoj karti.^[9] Ideja zakonodavca bila je da se izradi integrisani sistem socijalnih karti kroz povezivanje velikog broja različitih institucija - Poreske uprave, Ministarstva unutrašnjih poslova, Katastra nepokretnosti, a da će se uvođenjem ovog sistema sprečiti zloupotrebe i omogućiti pravednija raspodela tako što će socijalnu pomoć dobiti oni korisnici kojima je ta pomoć zaista i potrebna, kao i da će se time doprineti uvođenju elektronske uprave u Republici Srbiji.

Na osnovu Zakona o planskom sistemu predviđena je obaveza sprovođenja analize efekata na propise. Organi državne uprave su dužni da prilikom izrade propisa: 1) sprovede ex-ante analizu efekata; 2) predstave nalaz sprovedene analize efekata propisa na svojoj internet stranici; i 3) sprovedu konsultacije. Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinačnih dokumentata javnih politika bliže uređuje obaveze predviđene u Zakonu o planskom sistemu, a između ostalog: uređuje metodologiju upravljanja javnim politikama a naročito obim, proces i kontrolu sprovođenja analize efekata prilikom izrade dokumenata javnih politika i propisa, kao i analizu efekata nakon njihovog usvajanja; način sprovođenja konsultacija za dokumente javnih politika i propise i javne rasprave za dokumente javnih politika; formu i sadržinu izveštaja o sprovedenoj analizi efekata, koji sadrži i podatke o sprovedenim konsultacijama i javnoj raspravi.

U Analizi efekata propisa navedeno je da je opšti cilj uspostavljanje Informacionog sistema *Socijalna karta*, uspostavljanje mehanizama za racionalnu i pravednu raspodelu sredstava namenjenih socijalnoj zaštiti i proaktivno delovanje institucija iz sistema socijalne zaštite zasnovano na podacima o socijalno-ekonomskom statusu građana, kao i za vođenje i planiranje socijalne politike.^[10] Međutim, ovaj dokument ne sadrži objašnjenje kako će ovaj zakon doprineti ostvarenju opšteg cilja, odnosno, kako zakon to omogućava.

[8] Više informacija je dostupno u samom Predlogu zakona o socijalnoj karti, strana 11- http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/predlozi_zakona/2021/95-21%20-%20LAT..pdf

[9] [view_file.php\(srbija.gov.rs\)](http://www.view_file.php(srbija.gov.rs))

[10] [Javni poziv za učešće u javnoj raspravi o nacrtu zakona o socijalnoj karti | Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања \(minrzs.gov.rs\)](http://www.javni_poziv_za_ucheshe_u_javnoj_raspravi_o_naцrtu_zakona_o_socijalnoj_karti_|_Ministarstvo_za_rad,_zaposhlavanje,_boracka_i_socijalna_pitaња_(minrzs.gov.rs))

Javna rasprava o Nacrtu zakona o socijalnoj karti održana je između 17. juna i 7. jula 2019. godine, **međutim, predlog Zakona je ušao u skupštinsku procedure tek 22. januara 2021. godine i to prema redovnom skupštinskom postupku, dakle, više od 18 meseci nakon završetka javne rasprave.** Ovdje je bitno napomenuti da je zbog velikog vremenskog razmaka, od trenutka sprovođenja javne rasprave do trenutka ulaska predloga Zakona u skupštinsku proceduru, ostalo nejasno da li je bila formirana nova radna grupa koja je radila na dopuni Nacrta zakona nakon sprovedene javne rasprave ili ne. Narodna skupština je na osnovu člana 160. stav 3. Poslovnika o radu Narodne skupštine odlučivala o predlogu zakona u celini i usvojila ga 11. februara 2021. godine, jednoglasno sa 169 glasova narodnih poslanika.

Ciljne grupe na koje će Zakon uticati: Reč je o socijalno ugroženim kategorijama (deca i mladi, osobe preko 65 godina, osobe sa invaliditetom, lica sa mentalnim smetnjama, samohrani roditelji, nezaposlena lica i druge kategorije socijalno ugroženih). Zakon se odnosi i na lica bez državljanstva, strance, tražioc azila-azilante, izbeglice itd.

Proces izrade i usvajanja Zakona o socijalnoj karti

Proces izrade zakona analiziran je u odnosu na sledeća pitanja:

- ▶ **Da li je rešenje o članovima Radne grupe koji su izradili predlog zakona dostupno javnosti?**
- ▶ **Da li su se među članovima Radne grupe našli/e stručnjaci i stručnjakinje za rodna pitanja, predstavnice ženskih organizacija, nevladinih organizacija, ili korisnika na koje će Zakon imati uticaja?**
- ▶ **Da li je rad Radne grupe bio transparentan?**
- ▶ **Da li su relevantni akteri bili uključeni u rad Radne grupe za izradu Zakona o socijalnim kartama?**

Prema dostupnim informacijama koje se tiču samog procesa sprovođenja javne rasprave, obrazovana je radna grupa koja je imala za cilj da izradi Nacrt Zakona o socijalnim kartama. Međutim, rešenje o formiranju radne grupe, kao i podaci o tome ko su bili članovi radne grupe nisu dostupni na sajtu Ministarstva ili Vlade. Nedostaju i druge informacije koje se tiču rada ove radne grupe (na primer: zapisnici sa sastanaka radne grupe). Na ovaj način nadležno Ministarstvo nije postupilo u skladu sa članom 41. stav 4. Poslovnika Vlade^[11] koji predviđa da javni poziv za učešće u procesu javne rasprave sadrži,

[11] Dostupno na [Poslovnik Vlade \(srbija.gov.rs\)](http://PoslovnikVlade.srbija.gov.rs)

između ostalog, i informacije o obrazovanju i sastavu radne grupe koja je pripremila nacrt zakona.

- ▶ **Da li su prilikom izrade Zakona o socijalnim kartama, prikupljeni i razmotreni podaci o ciljnim grupama na koja će Zakon imati uticaja razvrstani po polu?**
- ▶ **Da li su specifične potrebe žena i muškaraca i druga rodna pitanja, uzeta u obzir i integrisana u tekst Zakona?**
- ▶ **Da li je sprovedena rodna analiza kako bi se ocenio i eventualno revidirao koncept Zakona?**

U procesu izrade Nacrta zakona bila je izrađena analiza efekata propisa što znači da je **formalno** ispunjen uslov koji je predviđen članom 40. Poslovnika Vlade Republike Srbije, a sama analiza efekata propisa je i dalje dostupna na zvaničnom sajtu nadležnog ministarstva^[12].

Međutim, uvidom u materijale i tekst Analize efekata propisa, ne mogu se pronaći podaci o osobama na koja će Zakon imati uticaja, raščlanjeni po polu. Tačnije, iako je sprovedena Analiza efekata propisa, njome nisu razmatrane ciljne grupe u celini, niti su korišćeni podaci raščlanjeni po polu. Iako se zakon odnosi na prikupljanje i obradu podataka tzv. povezanih lica (član 6) u koja ulazi i vanbračni partner, kao i bivši vanbračni partner, Zakon se ne bavi situacijama kada je to lice ujedno vršilac porodičnog nasilja. Tačnije, činjenica da je bivši ili sadašnji vanbračni partner nasilnik koji je ujedno i dobro situiran može uticati na ostvarenje prava i visinu iznosa socijalne pomoći. Međutim, Analiza efekata propisa nije uzela u obzir rodnu dimenziju ove odredbe.

Potom, Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinačnih dokumentata javnih politika^[13] **posebno zahteva da se razmotri pitanje efekata javnih politika (propisa) na rodnu ravnopravnost kroz ključna pitanja za analizu efekata na društvo.** Analiza efekata na rodnu ravnopravnost odnosi se na integraciju načela rodne ravnopravnosti, što zahteva analizu podataka razdvojenih po polu. Rodne nejednakosti, njihovi uzroci i posledice, nisu uvek očigledni ali mogu stvoriti ozbiljne probleme ako im se ne posveti potrebna pažnja. Sveobuhvatnost analize efekata na rodnu ravnopravnost određuje se na osnovu rezultata testa rodne ravnopravnosti.^[14]

[12] Više informacija je dostupno na - <https://bit.ly/3HSvMrM>

[13] [Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinačnih dokumenata javnih politika: 8/2019-79 \(pravno-informacioni-sistem.rs\)](#)

[14] Priručnik za analizu efekata javnih politika i propisa, Branko Radulović i Predrag Simić, april 2020, strana 44

Uredba u članu 27, stav 2 navodi da je razmatranje efekata na društvo posebno značajno prilikom usvajanja javnih politika u oblasti socijalne zaštite. Sagledavanjem efekata na rodnu ravnopravnost procenjuje se postojanje uticaja na rodnu ravnopravnost sa posebnim osvrtom na pol koji je manje zastupljen. Uredba, u prilogu 7, sadrži ključna pitanja za analizu efekata na društvo, **a na njih nije odgovoreno prilikom izrade Analize efekata propisa**. Ono što je interesantno je da se odgovori na ključna pitanja iz priloga 7 koja se odnose na analizu efekata na društvo, nalaze u predlogu Zakona o socijalnim kartama^[15], a ne u Analizi efekata propisa. U nastavku smo predstavili najvažnija pitanja, kao i odgovore predlagača Zakona, a koja su od značaja za rodnu ravnopravnost:

- ▶ **Na koje društvene grupe, a posebno na koje osetljive društvene grupe, bi uticale mere izabrane opcije i kako bi se taj uticaj ogledao (pre svega na siromašne i socijalno isključene pojedince i grupe, kao što su osobe sa invaliditetom, deca, mladi, žene, stariji preko 65 godina, pripadnici romske nacionalne manjine, neobrazovani, nezaposleni, izbegla i interno raseljena lica i stanovništvo ruralnih sredina i druge osetljive društvene grupe)?**

Integralni odgovor na ovo pitanje glasi:

“Donošenje Zakona o socijalnoj karti, odnosno uspostavljanje registra Socijalna karta, imaće pozitivan uticaj na građane, pa i na navedene društvene grupe na način da će se obezbediti pravednija raspodela i smanjivanje zloupotreba, efikasnost u radu i proaktivnost organa javne uprave. **Pravednija raspodela se postiže na način da će prava ostvarivati samo oni kojima je pomoć potrebna i koji ispunjavaju uslove, i biće isključeni svi oni koji su „greškom” uključeni u prava.** Poznato je da se informatizacijom podataka **smanjuje mogućnost za zloupotrebe** kako od strane podnosilaca zahteva, tako i od strane službenog osoblja koje rešava o pravima. Podaci koji se nalaze u Socijalnoj karti predstavljaju osnovu za pojednostavljivanje administrativnog postupka i modernizaciju usluga nadležnih organa socijalne zaštite kojima se ostvaruju uštede u vremenu i troškovima, a time se ispunjava i zakonska obaveza razmene podataka iz službenih evidencija prema ZUP-u. Proaktivnost se ogleda u mogućnosti službenog postupanja na osnovu podataka iz registra za ona lica koja su iz nekog razloga bila „odbijena”, a u međuvremenu se neki od podataka od uticaja na pravo promenio, a takođe i za deo lica koja će se po posebnoj odluci Vlade naći u registru radi unapređenja njihovog položaja. **Proaktivnost je moguća i u smeru ukidanja prava na osnovu promena u podacima koji pristižu u registar iz eksternih registara. S obzirom da u registru Socijalna karta se ne nalaze podaci o svim stanovnicima Republike Srbije, nije moguća proaktivnost u punom obimu, a što je bila jedna od opcija koja je odbačena zbog prava na zaštitu ličnih podataka.**”

Iz navedenog odgovora se vidi da se zakonodavac najviše bavio isključenjem pojedinih lica iz sistema socijalne zaštite, uskraćenjem prava, smanjenjem zloupotreba od strane

[15] [95-21 - LAT..pdf \(parlament.gov.rs\)](#), str. 28

potencijalnih korisnika, ali i službenog osoblja koje rešava o njihovim pravima, a sve u cilju „pravednije raspodele“.

Nejasno je zašto se zakonodavac baš ovde osvrnuo na pitanje koje je izazvalo brojne diskusije u toku javne rasprave, a to je, da li će registar Socijalna karta prikupljati i obrađivati podatke o svim građanima RS ili samo o onim osobama kojima je potrebna socijalna zaštita.

- ▶ **Da li izabrane opcije omogućavaju ravnopravan tretman, ili dovode do direktne ili indirektno diskriminacije različitih kategorija lica (npr. na osnovu nacionalne pripadnosti, etničkog porekla, jezika, pola, rodnog identiteta, invaliditeta, starosne dobi, seksualne orijentacije, bračnog statusa ili drugih ličnih svojstava)?**

Prilikom odgovora na ovo pitanje, samo je konstatovano da donošenje Zakona o socijalnoj karti ne dovodi do bilo kakve diskriminacije navedenih kategorije lica.

- ▶ **Da li bi se realizacijom izabranih opcija pozitivno uticalo na promenu socijalne situacije u nekom određenom regionu ili okrugu i na koji način?**

Kao odgovor na ovo pitanje navedeno je da Zakon ne utiče direktno na promenu socijalne situacije nekog određenog regiona, ali da može posredno doprineti unapređenju stanja, uključivanjem dela lica u sistem socijalne zaštite čiji se podaci nalaze ili će se naći u registru Socijalna karta.

- ▶ **Da li bi se realizacijom izabrane opcije uticalo na promene u finansiranju, kvalitetu ili dostupnosti sistema socijalne zaštite, zdravstvenog sistema ili sistema obrazovanja, posebno u smislu jednakog pristupa uslugama i pravima za osetljive grupe i na koji način?**

Ovde se napominje da donošenje Zakona o socijalnoj karti i uspostavljanje registra Socijalna karta može da doprinese promeni dostupnosti sistema socijalne zaštite u smislu jednakog pristupa uslugama i pravima za osetljive grupe na način što će po osnovu raspolaganja podacima na jednom mestu za korisnike prava i lica čiji će se podaci po odluci Vlade naći u registru Socijalna karta, moći da se obezbedi **promena u vidu veće pravičnosti i zakonitosti dodele ili isključenja prava, zavisno od podataka**. Takođe se navodi da promena u finansiranju može da bude proizvod promene politike na osnovu podataka iz registra Socijalna karta, ali da ta promena neće biti u negativnom smeru. Na osnovu navedenih odgovora, stiče se utisak da analiza efekata na društvo nije adekvatno sprovedena. Kao i u razlozima za donošenje zakona, ovde se velika pažnja posvećuje isključenju lica iz sistema socijalne zaštite, smanjenju zloupotreba i sl.

Iz datih odgovora, ne može se zaključiti da su uzete u obzir osetljive društvene grupe, kao i da li se razmatrao odgovor na pitanje kako bi navedene mere uticale na njih i u čemu bi se taj uticaj ogledao. U pogledu diskriminacije je samo konstatovano da zakon ne dovodi do bilo kakve diskriminacije navedenih kategorija lica. Imajući u vidu da se diskriminacijom smatra i nepreduzimanje aktivnih mera za suzbijanje diskriminacije, ukoliko nisu razmatrane strukturne razlike u položaju različitih osetljivih grupa predlog zakona ostaje “rodno slep” a time i nedovoljno efikasan za dugoročno suzbijanje diskriminacije prema ženama i drugim osetljivim grupama.

Analiza efekata jeste analitički proces, zasnovan na relevantnim činjenicama, podacima i informacijama, koji se sprovodi tokom planiranja, formulisanja i usvajanja javnih politika i propisa, u cilju sagledavanja promene koju treba postići, njenih elemenata i uzročnopsledičnih veza između njih i izbora optimalnih mera za postizanje ciljeva javnih politika^[16]. Na osnovu navedenih odgovora može se zaključiti da nije urađena dubinska analiza efekata, već da je zakonodavac imao intenciju da samo formalno zadovolji obaveze predviđene Zakonom o planskom sistemu i Uredbom.

U slučaju ovog zakona, stiče se utisak da su se predlagači zakona bavili pre svega tehničkim aspektom ovog zakona i posmatrali ga kao proces uspostavljanja informacionog sistema kojim se „obezbeđuje administrativno pojednostavljenje i modernizacija postupka uz ispunjavanje zakonske obaveze razmene podataka iz službenih evidencija“^[17] previdevši uticaj na pojedine osetljive kategorije lica. Izvršena analiza efekata na društvo ne daje odgovore na predviđena pitanja, ne uključuje analizu podataka razvrstanih po polu, niti prepoznaje ključne rodne nejednakosti koje postoje. Primetno je da prilikom izrade analize efekata propisa, kao i u obrazloženju razloga za donošenje zakona, nisu uzeti u obzir ciljevi i obaveze nacionalne politike u vezi sa unapređenjem rodne ravnopravnosti.

Posebno je važno naglasiti da analiza efekata ne sadrži odgovore na gore navedena pitanja, već su ona predstavljena uz predlog Zakona, a kao što se vidi iz odgovora, prilikom izrade Zakona nije izrađena analiza podataka razvrstanih po polu, nisu uključene ključne rodne nejednakosti koje postoje, kao ni ciljeve nacionalne politike i obaveze u vezi sa unapređenjem rodne ravnopravnosti. Takođe, dokument se ni na koji način ne bavi specifičnim okolnostima u kojima se žene nalaze u sistemu socijalne zaštite, kao što su prepreke u postupku pogotovo onim ženama koje dolaze iz višestruko diskriminisanih grupa.

[16] Član 2 Uredba

[17] Iz obrazloženja za donošenje zakona

- ▶ **Da li su sprovedene konsultacije o rodnom uticaju Zakona sa stručnjacima i stručnjakinjama za rodna pitanja, ženskim organizacijama, relevantnim zakonskim organima, nevladinim organizacijama, ili korisnicima na koje će Zakon verovatno imati uticaja?**
- ▶ **Da li se u tekstu zakona prepoznaju razlike u položaju žena i muškaraca odnosno ciljevi u oblasti rodne ravnopravnosti?**
- ▶ **Da li se rodno senzitivni jezik koristi u tekstu zakona ili prilikom informisanja javnosti?**
- ▶ **Da li je poziv za javnu raspravu dostavljen relevantnim akterima?**
- ▶ **Da li su predlozi ženskih organizacija uzeti u obzir nakon sprovođenja javne rasprave?**

Javni poziv za učešće u javnoj raspravi i ostale bitne informacije bile su objavljene na zvaničnom sajtu [Ministarstva](#), na [portalu E-uprava](#), zvaničnom sajtu tadašnje [Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom](#) kao i sajtu [Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva](#). Kao što je već navedeno, javna rasprava o Nacrtu zakona o socijalnoj karti održana je između 17. juna i 7. jula 2019. godine, dakle, trajala je 21 dan. Na ovaj način jeste ispunjena obaveza roka koja je propisana članom 41. Poslovnika Vlade i koja obavezuje da javna rasprava mora trajati najmanje 20 dana.

Iako je javna rasprava održana u toku leta 2019, predlog Zakona je ušao u skupštinsku procedure tek 22. januara 2021. godine i to prema redovnom skupštinskom postupku, dakle više od 18 meseci nakon završetka javne rasprave^[18].

Informacije o Zakonu nisu predstavljane na rodno senzitivan način, niti se vodilo računa da se u procesu javne rasprave posebno dopre do ženskih organizacija kako bi se čulo i njihovo mišljenje. Organizovano je 5 okruglih stolova, međutim, nije slat poziv pojedinačnim organizacijama, već je na sajt Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja postavljeno obaveštenje kada će i u kojim gradovima biti održani okrugli stolovi kao javni događaji u procesu javne rasprave. Ovakav način obaveštavanja zainteresovane javnosti i pozivanja relevantnih aktera da se uključe u javnu raspravu čini se neadekvatnim i ukazuje na nedovoljnu posvećenost nadležnog Ministarstva da o ovako važnom zakonu koji će uticati na najugroženije građane razgovaraju svi nadležni stručnjaci.

Nije poznato da li su obavljene konsultacije o rodnom uticaju zakona sa stručnjacima za rodna pitanja (ženske organizacije, pripadnicima akademske zajednice, istraživačkim centrima), civilnim sektorom i korisnicima na koje će Zakon imati uticaj. Kuriozitet je da je prilikom izrade Zakona konsultovan ekspert za pitanja bezbednosti ispred Ministarstva

[18] Tekst celokupnog Predloga zakona je dostupan na sledećem linku <https://bit.ly/2SPfvzP>.

odbrane, jer se Zakon odnosi na prikupljanje i obradu podataka.^[19] Iako Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti nije zvanično konsultovan prilikom javne rasprave 2019. godine, krajem 2020. godine mu je dostavljen tekst Nacrta zakona na mišljenje, nakon čega je on dao mišljenje sa stanovišta usklađenosti Zakona o zaštiti podataka o ličnosti sa predlogom Zakona o socijalnoj karti 15. decembra 2020. Nažalost jedan deo Poverenikovih predloga, koji su se odnosili na zaštitu ličnih podataka korisnika socijalne pomoći, potencijalnih korisnika socijalne pomoći i sa njima povezanih lica, nije usvojen. Prema dostupnim informacijama, procena uticaja donošenja ovog zakona na zaštitu podataka o ličnosti nije ispunjavala uslove koje Zakon o zaštiti podataka o ličnosti postavlja, na šta je Poverenik sugerisao i u toku sprovođenja javne rasprave.^[20]

Tokom trajanja javne rasprave u Ministarstvo je putem pošte i mejla stiglo ukupno 8 priloga sa primedbama i sugestijama povodom predstavljenog Nacrta zakona. Sami predlozi i sugestije učesnika koji su izneti na okruglim stolovima^[21], kao i osam priloga pristiglih putem pošte ili mejla sastavni su deo Izveštaja o sprovedenoj javnoj raspravi. Predloge, komentare i sugestije izneli su predstavnici: Republičkog zavoda za statistiku, Gradske uprave grada Beograda, Sekretarijata za javne prihode, Stalne konferencije gradova i opština, Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu, Ministarstva za državnu i lokalnu samoupravu, Srpske napredne stranke, Gradskog odbora Leskovca, Saveta za društvene delatnosti, Centra za socijalni rad Opštine Stara Pazova, Inicijativa za ekonomska i socijalna prava A 11, Share fondacije, Komiteta pravnika za ljudska prava i Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Prema dostupnim informacijama iz Izveštaja o sprovedenoj javnoj raspravi, nadležno Ministarstvo je izvršilo evaluaciju svih primedbi i sugestija iznetih tokom javne rasprave. Prema izveštaju Ministarstva, svi komentari i predlozi za koje su smatrali da unapređuju tekst Nacrta zakona prihvaćeni su, nakon čega je dokument upućen na mišljenje nadležnim organima državne uprave. Međutim, nakon sprovedenog intervjua sa predstavnikom Inicijative A 11 i analize zakonskog teksta koji je usvojen, može se zaključiti da nisu usvojeni predlozi koji se odnose na suštinsko unapređenje teksta Nacrta. Komentari Inicijative A 11 su se u najvećoj meri odnosili na zaštitu podataka o ličnosti i definisanje pojedinih pojmova kao što je pojam povezanih lica koji je preširoko postavljen.

Načelni komentar Inicijative A 11 i SHARE fondacije, da Nacrtom zakona o socijalnoj karti nije dovoljno jasno propisano da li se prikupljaju i obrađuju podaci u formi socijalne karte o svim građanima Republike Srbije ili isključivo za lica koja su trenutni ili bivši

[19] Intervju sa predstavnikom udruženja A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava (Inicijativa A 11), Danilom Ćurčićem

[20] https://www.partners-serbia.org/public/news/Privatnost_i_za%C5%A1tita_podataka_o_li%C4%8Dnosti_u_Srbiji-_Analiza_odabranih_sektorskih_propisa_i_njihove_primene.pdf

[21] zakljucak.vlade.gov.rs

korisnici sistema socijalne zaštite je preciziran u predlogu Zakona o socijalnoj karti koji je ušao u skupštinsku procedure, dok većina preostalih komentara nije usvojena.

Usvajanje Zakona od strane Narodne skupštine

Kao što je poznato, svi zakoni se usvajaju od strane Narodne skupštine Republike Srbije. Usvajanje zakona podrazumeva i preispitivanje predloga zakona od strane nadležnih odbora. Stoga smo smatrali da je od posebne važnosti istražiti postupanje odbora pred kojima se Zakon o socijalnoj karti trebao naći s obzirom na oblasti koje se ovim Zakonom uređuju. Istraživački tim je mapirao da su sa aspekta Zakona o socijalnoj karti relevantna dva odbora: Odbor za rad, socijalna pitanja, društvenu uključenost i smanjenje siromaštva i Odbor za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova.

1. Odbor za rad, socijalna pitanja, društvenu uključenost i smanjenje siromaštva

Predlog ovog Zakona razmatran je od strane Odbora za rad, socijalna pitanja, društvenu uključenost, koji je nadležan da “daje sugestije, primedbe i ocene u vezi sa realizacijom politika”.^[22] Ovde se postavlja pitanje da li se moglo očekivati da će Odbor na sednici na kojoj bude raspravljao o predloženom Zakonu o socijalnoj karti, pažnju posvetiti i aspektu uticaja ovog zakona na pitanje rodne ravnopravnosti kao domena socijalne politike.

Odbor je o Zakonu raspravljao na Drugoj sednici, održanoj 8. februara 2021. godine (3 dana pre usvajanja Zakona). Tokom rasprave najviše se govorilo o postizanju efikasnosti sistema socijalne zaštite i pravednijoj raspodeli socijalne pomoći i socijalnih usluga usvajanjem predmetnog zakona. Takođe, posebno je naglašena važnost povezivanja i objedinjavanja podataka sa drugim relevantnim državnim organima i institucijama, u kontekstu digitalizacije javne uprave. O jednakosti polova, sa aspekta ovog zakona i podataka na osnovu kojih će se u registar Socijalna karta unositi podaci i procenjivati socijalne prilike za dodelu i korišćenje socijalne pomoći, nije bilo reči. Nakon rasprave, članovi Odbora jednoglasno su prihvatili, u načelu, Predlog zakona o socijalnoj karti.

2. Odbor za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova

Postavlja se pitanje u kom obimu je trebalo da se uključi Odbor za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova, koji po Poslovniku Narodne skupštine “razmatra predloge zakona i drugih opštih akata i druga pitanja iz oblasti: ostvarivanja i zaštite ljudskih prava i sloboda i prava deteta; sprovođenja potvrđenih međunarodnih ugovora koji uređuju zaštitu ljudskih prava; ostvarivanja slobode veroispovesti; položaja crkava i verskih zajednica; ostvarivanja prava nacionalnih manjina i međunacionalnih odnosa u Republici Srbiji, itd. U nadležnosti ovog Odbora spada i **razmatranje predloga zakona i drugih opštih**

[22] Član 61 Poslovnika Narodne skupštine

akta sa stanovišta unapređivanja i postizanja ravnopravnosti (rodne jednakosti) polova, sagledavanje stanja vođenja politike, izvršavanja zakona i drugih opštih akata od strane Vlade i drugih organa i funkcionera odgovornih Narodnoj skupštini, sa stanovišta poštovanja ravnopravnosti polova.”^[23] Kako je prvi Predlog zakona o socijalnoj karti izrađen tek 2020. godine, saziv Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova koji je o njemu uopšte mogao da diskutuje, bio je onaj oformljen u oktobru 2020, kada je prvi put zasedao. **Od prve sednice aktuelnog saziva Odbora, održane 26. oktobra 2020. godine, do usvajanja predmetnog zakona 11. februara 2021. godine, Odbor je zasedao pet puta i ni na jednoj sednici kao tačku dnevnog reda nije imao diskusiju o Predlogu zakona o socijalnoj karti.** Analiza zapisnika i snimaka sednica Odbora pokazuje da o predmetnom zakonu nije bilo razgovora ni u kontekstu nekih drugih zakona i pitanja kojima se Odbor bavi u okvirima svoje nadležnosti.

Kako do kraja Druge vanredne sednice nisu bili podneti amandmani Narodna skupština je na osnovu člana 160. stav 3. Poslovnika o radu Narodne skupštine odlučivala samo o predlogu zakona u celini. Na kraju je Narodna skupština, 11. februara, usvojila Predlog zakona o socijalnoj karti jednoglasno sa 169 glasova narodnih poslanika.

3. SADRŽAJ ODREDBI ZAKONA I UTICAJ NA RODNU RAVNOPRAVNOST

- ▶ **Da li će na žene generalno ili neku grupu žena Zakon uticati na drugačiji način nego na muškarce? Pozitivno ili negativno?**
- ▶ **Da li će se Zakonom uvesti bilo kakva restrikcija ili ograničenje ženama (ili nekoj grupi žena), čak i privremeno?**

Zakon, kao što smo već naveli, ne prave razlike ili specifičnosti u odnosu na pol, niti predviđa mere koje bi bile posebno prilagođenje ženama odnosno muškarcima.

Učesnici javne rasprave izrazili su sumnju da će novi Zakon o socijalnoj karti doprineti unapređenju socijalnih prava, a iznete zamerke prevashodno se odnose na utvrđivanje uslova koje treba da ispuni lice kako bi postalo korisnik socijalne pomoći. U toku javne rasprave i po njenom okončanju organizacije koje se bave pravima žena, socijalnim pravima i zaštitom ličnih podataka ukazivale su i na ozbiljne nedostatke Zakona u pogledu zaštite ličnih podataka, a koji se pre svega odnose na prekomerno prikupljanje i zloupotrebu

[23] Član 52 Poslovnika Narodne skupštine

ličnih podataka, preširok krug državnih organa koji će imati pristup ovim podacima, kao i preširoko definisanje pojedinih pojmova.

Analiza Nacrta Zakona koju je sprovela Inicijativa A 11^[24] ističe da “ovako definisan krug povezanih lica podrazumeva da ostvarivanje prava na usluge socijalne zaštite žene koja je žrtva partnerskog nasilja od strane bivšeg bračnog ili vanbračnog partnera **zavisi od njenog „imovinskog odnosa“ sa ovim licima**, bez obzira na to da li se ona i dalje nalazi u stanju povećanog rizika od nasilja, da li joj se isplaćuje alimentacija i slično”. Ovo je posebno zabrinjavajuće jer, veliki procenat žena koje se nalaze u nasilnim odnosima, ili su žrtve porodičnog nasilja bivših partnera, nemaju materijalnih i drugih uslova za samostalan život, i trajni “beg” iz nasilnih odnosa.

Ipak pozitivno ocenjujemo što je u usvojenju verziju Zakona u član 9, stav 1, tačka 6 dodato da u zajedničke podatke povezanih lica sa pojedincem spadaju podaci koji označavaju vezu između pojedinca i povezanog lica, i to: podaci o nasilju u porodici (podaci o izvršiocu nasilja u porodici i podaci o merama zaštite prema Porodičnom zakonu i Zakonu o sprečavanju nasilja u porodici iz evidencija koje se odnose na nadležnost organa starateljstva, odnosno centra za socijalni rad). Naime, Nacrt zakona za javnu raspravu nije ni u jednoj kategoriji podataka uključivao prikupljanje podataka o nasilju u porodici, niti izrečenim merama.

Iako u izveštaju sa javne rasprave nije navedeno, Autonomni ženski centar (AŽC), kao organizacija koja se prevashodno bavi pravima žena, podneo je predloge za unapređenje teksta Nacrta zakona o socijalnoj karti.

Mišljenje je Autonomnog ženskog centra da je donošenje Zakona o socijalnim kartama bilo potrebno ali da predlagač Nacrta nije ponudio odgovarajuća rešenja za niz pitanja na koje se Nacrt zakona odnosi, na šta je detaljno ukazano navođenjem primedbi u pojedinostima. U nastavku navodimo i stav AŽC na Nacrt zakona u celini: “Ako se ne vidi jasna svrha i razlozi za ponuđene odredbe, ako su ponuđena rešenja preterano široka, čak otvorena (što daje mogućnost proširenja značenja), a istovremeno se radi o ličnim i naročito osetljivim podacima građana, postoji ozbiljna zabrinutost u vezi sa mogućnošću zloupotrebe različitih podataka”.^[25]

Organizacije AŽC i Inicijativa A 11 su tokom javne rasprave skretale pažnju na odredbe koje se odnose na definisanje povezanih lica (sa korisnicima socijalne pomoći), a koji definiše povezana lica kao “lica koja sa pojedincem vezuje bliže ili dalje srodstvo, odnosno imovinski odnos, a koji je od uticaja na ostvarivanje prava”.

[24] [Komentari-na-Nacrt-zakona-o-socijalnoj-karti.pdf \(a11initiative.org\)](#)

[25] Dostupno na <https://bit.ly/35HrbeN>

Kako je Inicijativa A 11 navela “na taj način, povezanim licem se može smatrati i lice koje je korisniku prava pozajmilo novac ili koje ima neki drugi imovinski interes ili obavezu prema korisniku, što u praksi može dovesti do umanjivanja socijalnih davanja ili u nekim slučajevima i ukidanja prava na socijalnu pomoć na osnovu potencijalnog imovinskog interesa koji korisnik ili potencijalni korisnik ima prema trećem licu. Pored toga, kako su naveli, termin „bliže ili dalje srodstvo“ nije pravni standard.

AŽC je u predlogu za unapređenje teksta Nacrta zakona izneo da je pojam povezanih lica neophodno preciznije definisati kako bi se suzio prostor za moguću zloupotrebu podataka i prikupljanje podataka o licima čiji podaci nemaju i ne mogu imati uticaj na ostvarivanje prava tih lica jer ne postoje zakonom utvrđene obaveze i dužnosti.

Usvojena verzija Zakona o socijalnoj karti u članu 6. stav 1 preciznije definiše povezana lica I srodnike u pobočnoj liniji, međutim, u usvojenom zakonskom rešenju ostala je kategorija lica “bivši vanbračni partner” kao povezanih lica. Ovde ostaje otvoreno pitanje zašto zakonodavac nije precizirao ovaj termin i uputio na Zakonom o socijalnoj zaštiti, koji u članu 81, stav 5, predviđa da „ članom porodice ne smatra se izvršilac nasilja u porodici, odnosno njegovi prihodi i imovina ne utiču na pravo žrtava nasilja u porodici da ostvare novčanu socijalnu pomoć, ako ispunjavaju druge uslove propisane ovim zakonom.”

4. Zaključci i preporuke

Zaključci

Ocena delotvornosti odredbe sadržane u članu 9, stav 1, tačka 6, koja se odnosi na prikupljanje zajedničkih podataka o nasilju u porodici i izrečenim merama, u smislu zaštite žrtava porodičnog nasilja, kao i samog Zakona će sačekati početak primene, koji je predviđen za 01. mart 2022. godine.

Takođe, nije jasno kako će implementacija ovog Zakona dovesti do povećanja prava korisnika socijalne zaštite i/ili poboljšanja socijalnih politika jer se Zakon odnosi na ona lica koja se već nalaze u sistemu socijalne zaštite (član 2, stav 1, tačka 4 - Korisnik prava i usluga iz socijalne zaštite je lice koje koristi ili je koristilo pravo u skladu sa propisima iz oblasti socijalne, dečije i boračko-invalidske zaštite) i lica koja su u postupku ostvarivanja tog prava (član 2, stav 1, tačka 5). Odnosno, odredbe ovog Zakona ne odnose se na lica koja zbog svoje neinformisanosti ili određenih stanja nisu podnela zahtev za neki vid socijalne pomoći. Uzmimo primer nepismenih lica - po poslednjim podacima Republičkog zavoda za statistiku, 127.463 lica je prijavljeno kao nepismeno, a od toga su čak 104.632 žene. ^[26]

[26] [Претрага дисеминационе базе \(stat.gov.rs\)](http://stat.gov.rs)

Sasvim je opravdano postaviti pitanje kako će one ostvariti svoje pravo kada ni ne znaju da mogu da se prijave CSR, niti na koji način mogu ostvariti svoje pravo. U ovom primeru se ogleda manjkavost Analize efekata propisa koja se ne bavi rodним uticajem zakona, niti uzima podatke razvrstane po rodu.

U radu Narodne skupštine, Odbora, kao i Radne grupe koja je učestvovala u kreiranju Zakona nisu korišćeni alati koji bi doprineli unapređenju rodne ravnopravnosti.

U maju 2021. godine, RS usvojila je Zakon o rodnoj ravnopravnosti^[27] koji predviđa obavezu za organe javne vlasti da integrišu rodnu perspektivu u oblasti u kojoj deluju. Rodna perspektiva odnosi se na uzimanje u obzir rodних razlika, razlika po polu i različitih interesa, potreba i prioriteta žena i muškaraca i njihovo uključivanje u sve faze planiranja, pripreme, donošenje i sprovođenje javnih politika, propisa, mera i aktivnosti (član 6, stav 1, tačka 6). Rodna analiza predstavlja procenjivanje uticaja posledica svake planirane aktivnosti, uključujući zakonodavstvo, mere i aktivnosti, javne politike i programe, po žene i muškarce i rodnu ravnopravnost u svim oblastima i na svim nivoima (član 6, stav 1, tačka 7). Ministarstva i drugi organi javne vlasti prilikom učestvovanja u kreiranju, sprovođenju, praćenju i unapređenju sektorskih politika, formulisanja zakona, propisa, administrativnih odredaba i aktivnosti u oblastima njihove nadležnosti uzimaju u obzir ciljeve ravnopravnosti između žena i muškaraca (član 61).

Iako ove obaveze nisu postojale u trenutku izrade Zakona o socijalnim kartama, smatramo da je zakonodavac trebalo da poštuje osnovne smernice sadržane u prethodnom Zakonu o ravnopravnosti polova koji predviđa obavezu za državne organe da prate ostvarivanje ravnopravnosti zasnovane na polu u svim oblastima društvenog života^[28].

Iako je izrađena Analiza efekata propisa, primetno je da ona ne daje adekvatne odgovore na pitanja koja se odnose na analizu efekata na društvo, što znači da ne obuhvata rodnu analizu, kao i da ne identifikuje specifične potrebe žena i muškaraca. U Zakonu nije identifikovana nijedna odredba kojom se obezbeđuje smanjenje diskriminacije na osnovu pola (pre svega žena).

Zakon ne sadrži odredbu koja se odnosi na razvrstavanje, obradu, objavljivanje i analizu podataka razvrstanih po polu, kako bi se identifikovale rodne nejednakosti.

[27] Službeni glasnik RS 52/2021, [Zakon o rodnoj ravnopravnosti \(paragraf.rs\)](#)

[28] Član 2, stav 4, [Zakon o ravnopravnosti polova: 104/2009-61 \(pravno-informacioni-sistem.rs\)](#)

Preporuke

- ▶ Izrada podzakonskih akata od strane nadležnog Ministarstva kojim se formira telo koje će vršiti nadzor nad primenom Zakona o socijalnim kartama, uzimajući u obzir kriterijume sadržane u Uredbi o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinačnih dokumenata javnih politika (Uredba), kao i Zakona o rodnoj ravnopravnosti.
- ▶ Prilikom pripreme zakona koji zadiru u socijalna i ljudska prava, a koji imaju srednji i visok uticaj u skladu sa testom uticaja sadržanom u Uredbi, primeniti metodologiju koja će u uzeti obzir rodnu perspektivu i analizu zasnovanu na podacima razvrstanim po polu u cilju identifikovanja i prevazilaženja rodnih nejednakosti.
- ▶ Obezbediti primenu odredbe sadržane u Zakonu o zabrani diskriminacije koji u članu 14, stav 4 kaže da „Organ javne vlasti prilikom pripreme novog propisa ili javne politike od značaja za ostvarivanje prava socioekonomski ugroženih lica ili grupa lica donosi procenu uticaja propisa ili politike u kojoj procenjuje njihovu usaglašenost sa načelom jednakosti.”
- ▶ Prilikom kreiranja javnih politika i propisa konsultovati se i uključiti predstavnike grupa lica na koje će politika/zakon uticati.
- ▶ U radu Narodne skupštine i nadležnih odbora, primeniti alate za rodnu analizu propisa koji bi doprineli unapređenju rodne ravnopravnosti.
- ▶ Sprovođenje *ex-ante* i *ex-post* analize efekata, tako da su zasnovane na podacima i detaljnoj analizi stanja, a ne paušalnim procenama da li zakon doprinosi unapređenju rodne ravnopravnosti u određenoj oblasti.

